

ŽUVININKYSTĖS TARNYBOS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS POSKYRIAI

TURINYS

■ ĮVADAS.....	4
■ ŽUVININKYSTĖS TARNYBOS POSKYRIAI	5
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS TRAKŲ VOKĖS POSKYRIS	7
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS ŽEIMENOS POSKYRIS (IGNALINA)	11
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS ŽEIMENOS POSKYRIS	13
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS RUSNĖS POSKYRIS	16
■ VIDAUS VANDENŲ IR AKVAKULTŪROS SKYRIAUS ŠILAVOTO POSKYRIS.....	18
■ VIDAUS VANDENŲ IR AKVAKULTŪROS SKYRIAUS ŽUVŲ LIGŲ IR VANDENS TYRIMŲ POSKYRIS.....	21
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS SIMNO POSKYRIS.....	23
■ ŽUVIVAIŠOS SKYRIAUS LAUKYSTOS POSKYRIS.....	24

ĮVADAS

Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba) yra biudžetinė institucija, kurios uždaviniai yra: tirti, saugoti, atkurti ir gausinti žuvų išteklius valstybinės reikšmės neišnuomotuose vandens telkiniuose, saugoti vertingų žuvų rūšių genofondą ir kultivuojamųjų žuvų rūšių veisles, plėtoti ir koordinuoti žuvų selekciją, įgyvendinti mokslo ir mokymo politiką žuvininkystės srityje, dalyvauti formuojant ir įgyvendinant Lietuvos Respublikos žuvininkystės strategiją, vykdyti žuvininkystės kontrolę jūrų vandenyse.

Žuvininkystės tarnybos direktorė Indrė Šidlauskienė

Siekiant užtikrinti šių svarbių uždavinių vykdymą, padidinti darbų kokybę bei našumą Žuvininkystės tarnybos poskyriuose ir neatsilikti nuo šiuolaikinių technologijų sparčios pažangos Žuvininkystės tarnybos specialistai parengė ir sėkmingai įgyvendino projektą „Investicijos į Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Žuvivaisos skyriaus bei Vidaus vandenių ir akvakultūros skyriaus poskyrius, skatinant geresnį žuvininkystės išteklių išsaugojimą“ (toliau – Poskyrių projektas) Nr. 3KOL3-0-12-01. Pagrindinis Poskyrių projekto tikslas – kurti konkurencingą žuvininkystės sektorių, skatinant geresnį žuvininkystės išteklių valdymą ir išsaugojimą, užtikrinant darbo sąlygų ir saugos gerinimą bei skatinant mokslininkų ir žuvininkystės sektoriaus ūkio subjektų partnerystę.

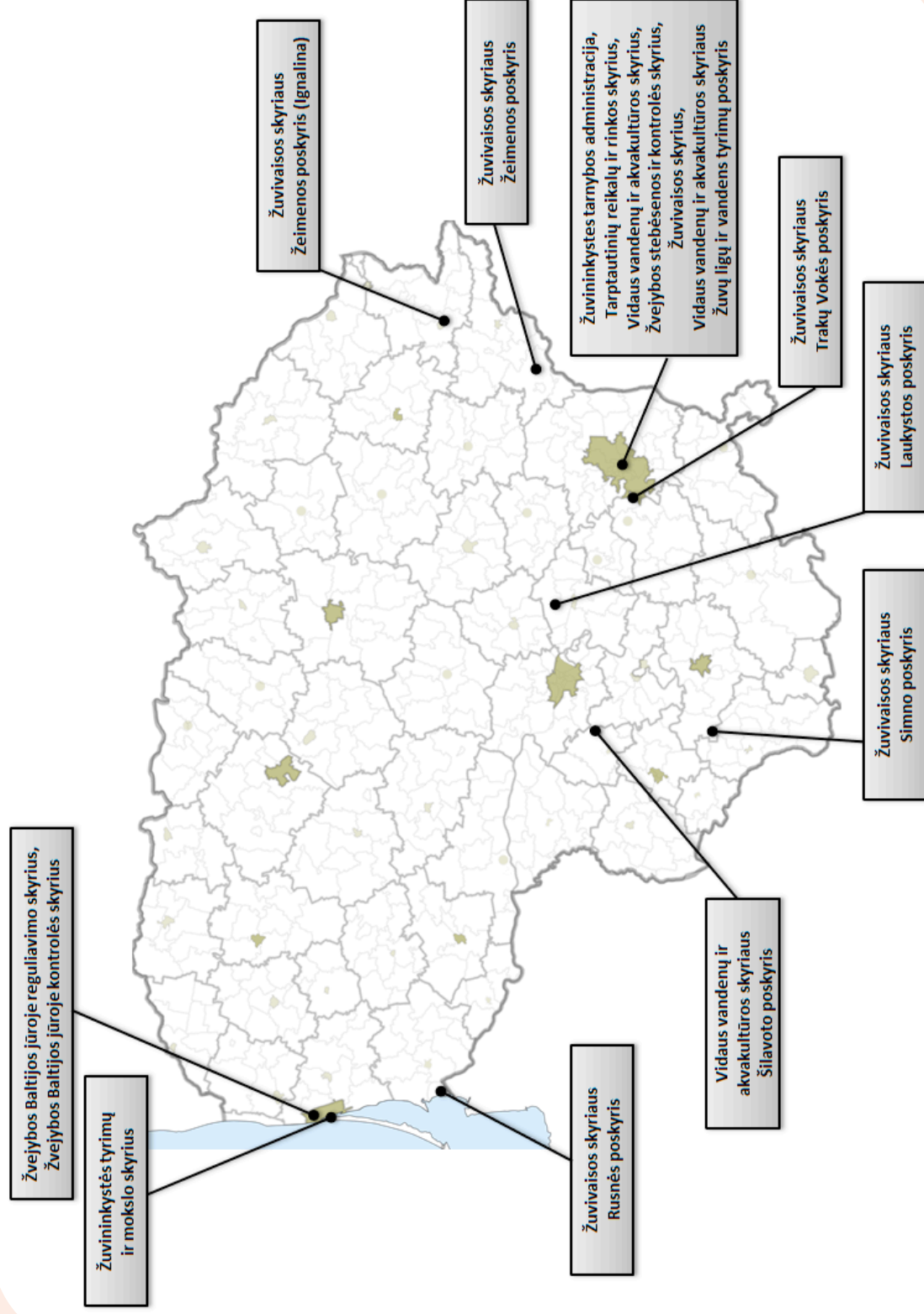
Poskyrių projekto įgyvendinimo metu buvo modernizuoti keturi Žuvininkystės tarnybos Žuvivaisos skyriaus poskyriai ir du Vidaus vandenių ir akvakultūros skyriaus poskyriai, įsigyta naujos technologinės įrangos, atnaujinta sena, nusidėvėjusi poskyrių kompiuterinė bazė. Projekto įgyvendinimo metu penkiolikai Žuvininkystės tarnybos specialistų buvo surengtos ichtiopatologinės konsultacijos, kurių metu ilgą patirtį turintys Lenkijos ir Ukrainos mokslininkai pateikė daug naudingos informacijos apie problemas, kylančias auginant įvairių rūšių žuvis uždarosios gėlo vandens apytakos sistemose, apie parazitus, bakterijas ir ligas, kurios puola dirbtinai auginamas žuvis, žuvų ligų sukėlėjų atpažinimo metodus, išsamiai papasakojo apie žuvų ligų profilaktikos priemones ir apie efektyviausias priemones kovojant su žuvų ligomis.

Poskyrių projekto tęstinumas pasireiškė tuo, kad renovuoti pastatai ir įdiegtos modernios technologijos padės optimaliai valdyti, atkurti ir saugoti žuvininkystės išteklius, skatins mokslininkų įsitraukimą į efektyvios žuvivaisos plėtojimą bei užtikrins geresnes darbo sąlygas ir darbuotojų saugą.

Poskyrių projektas parengtas pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos trečiosios prioritetinės krypties „Bendro intereso priemonės“ priemonės „Kolektyviniai veiksmai“ veiklos sritį „Parama bendro intereso priemonėms“.

ŽUVININKYSTĖS TARNYBOS POSKYRIAI

Žuvininkystės tarnybą sudaro administracija, 7 skyriai ir 7 poskyriai, išsidėstę visoje Lietuvoje.

Žuvininkystės tarnybos skyriai ir poskyriai

Žuvų išteklių atkūrimu ir gausinimu pagal kasmetines Žuvų įveisimo į valstybinės reikšmės vandens telkinius programas rūpinasi Žuvininkystės tarnybos Žuvivaisos skyriaus Laukystos, Rusnės, Simno, Trakų Vokės ir Žeimenos poskyriai. Į vandens telkinius įveisiama vis daugiau paaugintų vertingų rūšių žuvų jauniklių.

Žuvininkystės tarnybos poskyriuose veisiamos žuvys ir vėžiai

Žuvininkystės tarnybos poskyriai	Plėšriosios				Sykinės			Retos nykstančios					Karpinės			Kitos			
	Slankiai	Šamiai	Lydekos	Vėgelės	Sykai	Seliavos	Peledės	Laušos	Šlakiai	Margieji upėtakai	Kiršiai	Aštriaišpipiai erškėtai	Unguriai	Lynai	Karpiai	Karosai	Placiražnypliai vėžiai	Vairvorykšt. upėtakai	Sibirmiai erškėtai
Trakų Vokės																			
Rusnės																			
Žeimenos																			
Ignalinos																			
Simno																			
Laukystos																			
Šilavoto																			

 Pagrindinės žuvų rūšys
 Papildomos žuvų rūšys

Žuvininkystės tarnybos Vidaus vandenų ir akvakultūros skyriaus Šilavoto poskyryje auginama lietuviška karpų veislė veislinis Šilavoto karpis, įteisinta 2010 m. Šios veislės karpiai pasižymi gražiu eksterjeru, geromis reprodukcinėmis savybėmis, jų lervutės stiprios ir gyvybingos. Ši karpų veislė tinkama efektyviai veisti Lietuvoje, t. y. prisitaikiusi prie vietos klimato, atspari ligoms.

Vidaus vandenų ir akvakultūros skyriaus Žuvų ligų ir vandens tyrimų poskyryje vykdoma žuvų ligų prevencija ir gydymas, teikiamos paslaugos žuvininkystės įmonių vandens telkiniuose. Specialistai seka epizootinės situacijos dinamiką, atlieka hidrobiontų diagnostinius ir jų gyvenamosios aplinkos tyrimus, teikia pasiūlymus ir išvadas valstybės institucijoms ir kitiems subjektams.

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS TRAKŲ VOKĖS POSKYRIS

Didžiama Poskyrių projekto investicijų buvo skirtos Žuvininkystės tarnybos Žuvivaisos skyriaus Trakų Vokės poskyriui. Šis poskyris įsikūręs istorinės lašišinių žuvų veisyklos, kurią dar 1882–1884 m. suprojektavo ir įrengė žymiausias Lietuvoje ir garsus visoje Europoje to meto biologas ir žuvininkas Mykolas Kazimieras Girdvainis (1841–1924). Trakų Vokės lašišinių žuvų veisykla – vienas seniausių tokio pobūdžio objektų Lietuvoje.

Lašišinių žuvų inkubatoriui ir jų auginimo tvenkiniams įrengti M. K. Girdvainis parinko šaltiniuotą įdubą – visas žuvims reikalingas vanduo gaunamas iš šaltinių. Tad ir šiais laikais, nors ir smarkiai pertvarkytuose betoniniuose upėtakiniuose tvenkiniuose net ir per didžiausius vasaros karščius vandens temperatūra retai perkopia +16 °C. Tokios sąlygos idealiai tinka upėtakiams ir kitoms šaltavandenių rūšių žuvims veisti ir auginti. Iš išlikusių duomenų žinome, kad jau veisyklos veiklos pradžioje čia buvo veisiami upėtakiai, lašišos ir seliavos.

Nors istorinės žuvų veisyklos paskirtis ir veiklos kryptys bėgant metams kito, patirtis parodė, kad, kaip ir buvo sumanyta M. K. Girdvainio, ši veisykla tinkamiausia šaltavandenėms žuvims veisti ir auginti.

Prieš pradėdant įgyvendinanti Europos žuvininkystės fondo lėšomis finansuojamą Poskyrių projektą čia, kiek leido esamos sąlygos, buvo auginami parduoti skirti vaivorykštiniai upėtakiai ir dirbtiniu būdu išnaršinama šiek tiek margųjų upėtakių ištekliams atkurti. 2011 m. buvo pradėti kiršlių veisimo bandymai – atvežti Žuvivaisos skyriaus Žeimenos poskyryje išnaršintų lašišų jaunikliai ir pradėti jų reproduktorių auginimo gėlame vandenyje bandymai. Tvenkiniuose buvo formuojamos margųjų upėtakių ir kiršlių reproduktorių bandos. Bet 50 metų rimtesnių investicijų negavusio žuvų inkubatoriaus ir inžinerinių sistemų būklė buvo tokia prasta, kad be poskyrio gamybinių pajėgumų esminio pertvarkymo nebuvo galimybių panaudoti išskirtinių Trakų Vokės sąlygų šaltavandenių rūšių žuvims veisti.

Dar 2007 metais atliktoje Trakų Vokės žuvivaisos komplekso panaudojimo galimybių studijoje buvo padaryta išvada, kad būtina atkurti ir modernizuoti perspektyviausią Lietuvoje vietinių šaltavandenių žuvų (margųjų upėtakių, kiršlių) veislyną, įdiegiant ir pritaikant gamyboje naujas modernias žuvų veisimo technologijas. Pasiūlyta veislyno technologinius pajėgumus kreipti margiesiems upėtakiams ir kiršliams veisti. Rekomenduota sukurti ir įdiegti kitų nykstančių rūšių žuvų (skersnukių, ūsorių, meknių) dirbtinio veisimo ir paauginimo technologijas. Atsižvelgiant į galimybių studijos rekomendacijas 2008 m. buvo parengtas inkubatoriaus rekonstrukcijos techninis projektas.

Poskyryje veisiamos žuvis

Kiršlys

Margasis upėtakis

Vaivorykštinis upėtakis

Poskyrių projekto nauda. Poskyrio veikla

Poskyrių projekto lėšomis atlikti Trakų Vokės poskyrio inkubatoriaus su visa inžinerine infrastruktūra bei tvenkinių vandens tiekimo sistemų rekonstrukcijos darbai, įrengtos dvi patalpos auginti margųjų upėtakių ir kiršlių jauniklius uždarosios vandens apytakos sistemos sąlygomis, inkubavimo patalpa, patalpos personalui, pagalbinės patalpos, įsigyta moderni žuvų veisimo bei auginimo technologinė įranga: žuvų auginimo baseinai, vandens siurbliai, vandens filtravimo bei prisotinimo deguonimi įranga, įvairaus tipo naršinimo aparatai, šaldymo įranga inkubatoriaus patalpai, automatinės šėryklos, gyvų žuvų ir ikry rūšiavimo įranga, vandens cheminių bei fizinių parametrų matavimo bei kontrolės prietaisai, gyvų žuvų transportavimo talpos ir kitos įrangos. Todėl atsirado galimybės išvesti ir išleisti į mokslininkų rekomenduotas

Lietuvos upes iki 200 000 vnt. paaugintų margųjų upėtakių ir iki 30 000 vnt. kiršlių jaunikių. Šios šaltavandenės žuvys yra intensyviai gaudomos žvejų mėgėjų. Įgyvendinant Poskyrių projektą įrengti technologiniai pajėgumai sudarė sąlygas poskyryje išveisti ir išleisti į upes visą mokslininkų rekomenduojamą jaunikių kiekį, reikalingą šių globojamų žuvų rūšių ištekliams atkurti ir palaikyti.

Dėl įdiegtų naujų modernių žuvų veisimo technologijų, įrengtų higienos normas atitinkančių patalpų personalui pagerėjo Trakų Vokės poskyrio darbuotojų darbo sąlygos ir darbo sauga.

Žuvivaisos skyriaus Trakų vokės poskyris prieš rekonstrukciją (2007–2008 m.)

Žuivvaisos skyriaus Trakų Vokės poskyris po rekonstrukcijos (2015 m.)

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS ŽEIMENOS POSKYRIS (IGNALINA)

Žuvininkystės tarnybos Žuvivaisos skyriaus Žeimenos poskyris (Ignalina) yra Strigailiško kaime, Ignalinos rajone, šalia Ignalinos. Poskyrio tvenkinių pagrindinis privalumas yra tas, kad į visus tvenkinius, inkubacinį cechą ir gyvos žuvies sandėlj paduodamas savaime tekan-
tis vanduo iš vandens saugyklos, į kurią vanduo sukaupiamas iš penkių aplink Ignaliną esančių ežerų. Vanduo į tvenkinius patenka hidrotechniniais įrenginiais, kuriais reguliuojamas vandens lygis tvenkiniuose – vanduo nuolat keičiamas, o tai ypač aktualu karštą vasarą bei žiemos metu. Laboratorinių vandens tyrimų duomenys atitinka nustatytų normų reikalavimus. Tvenkiniuose susidaro palankios sąlygos žuvų pašarinei bazei (zooplanktonui, fitoplanktonui, bentosiniams organizmams) atsirasti.

Poskyryje veisiamos žuvys ir vėžiai

Lydeka

Seliava

Siauražnyplis vėžys

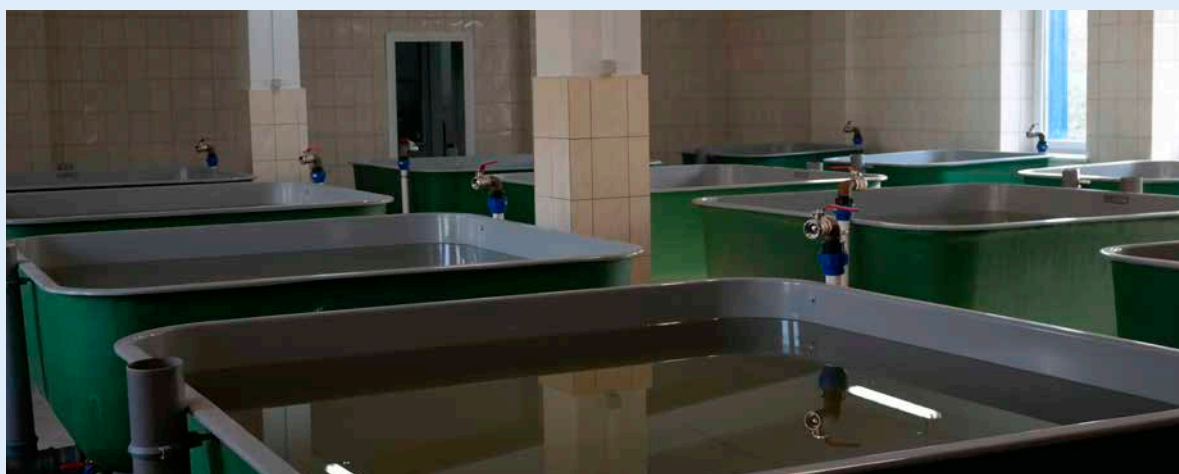

Poskyrių projekto nauda

2014 metais europinėmis lėšomis buvo atliktas inkubacinio cecho paprastas remontas – pakeistos cecho durys ir langai, cecho perdangos apšiltintos iš vidaus, o sienos – iš išorės. Pakeisti vandentiekio vamzdiniai, todėl pagerėjo vandens kokybė. Iki poskyrio modernizavimo darbų dėl per didelės drėgmės rūdijo vamzdžiai, drėko lubos, nuo jų krito kalkės, dažai, pelijo sienos. Remiantis veterinarinio patvirtinimo reikalavimais, uždaroje, drėgnose patalpose turi būti įrengta aktyvioji ventiliacija. Poskyrių projekto lėšomis buvo įrengta žuvų veisimo cecho ventiliacijos sistema, visame ceche pakeista elektros instaliacija, suremontuotos ir administracinės patalpos.

Suremontavus žuvų inkubacinį cechą buvo sumontuota 18 naujų, modernių žuvų auginimo baseinų ir automatinės žuvų šėryklos, todėl žymiai pagerėjo seliavų ir lydekų naršinimas, lydekų jauniklių paauginimas. Pagerėjo darbuotojų darbo sąlygos. Įsigytas elektros generatorius leido lengviau ir paprasčiau atlikti tvenkinių vandens įleistuvų-išleistuvų (vienuo-lių) ir žuvų išgaudymo duobių remonto darbus.

Žeimenos (Ignalinos) poskyrio žuvų veisimo cechas po paprastojo remonto

Poskyrio veikla

2011–2014 metais Žeimenos poskyryje (Ignalinoje) išnaršinta ir suleista į ežerus 60 mln. vnt. seliavų lervučių ir 10,4 mln. vnt. paaugintų lydekų jauniklių. Išauginta ir įžuvinta į ežerus 40 000 vnt. lydekų šiųmetukių, 11 000 vnt. lynų divasarių.

2015 metais suleista į ežerus 13 milijonų seliavų lervučių ir 2 milijonai paaugintų lydekų jauniklių.

Šiame poskyryje nuo 2007 m. yra įkurtas ir veikia žuvininkystės muziejus, kuris atspindi žuvininkystės raidą Lietuvoje bei žuvininkystės istoriją ežeringiausiam Aukštaitijos regione.

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS ŽEIMENOS POSKYRIS

Žeimenos poskyris veikia nuo 1964 metų. Jis įkurtas buvusiam Žeimenos žuvininkystės ūkyje, kurio vieta ir pavadinimas buvo pasirinkti neatsitiktinai. Žeimena – viena švariausių ir šalčiausių rytų Lietuvos upių – jos vandenys teka per Meškerinės kaimą, kuriame ir yra įsikūręs poskyris. Poskyrio veiklos pradžioje buvo nutarta vandenį į kasamus tvenkinius tiekti siurbliais per specialiai iškastą ir išbetonuotą kanalą. Taip per keletą metų 538 ha plote atsirado daugiau kaip 400 ha tvenkinių, kurių smėlėtas gruntas greitai sugerdavo vandenį, todėl galingi siurbliai dirbo be perstojo.

Įmonė, pradėjusi nuo karpių ir karosų veisimo, vėliau veisė ir augino lydekas bei vairykštinius upėtakius, kuriais aprūpindavo prekybos tinklus, žuvininkystės įmones ir privačių tvenkinių savininkus.

1998–2002 metais įmonėje su Danijos specialistų pagalba buvo pastatytas lašišinių žuvų cechas su žuvų inkubatoriumi ir veisimo bei paauginimo cechais, o 2006 metais – atskiras šlakių veisimo ir paauginimo cechas. Taip atsirado pirmasis šalyje Žeimenos lašišinių žuvų veislynas su uždara vandens apytakos sistema ir naujomis gręžinių vandens valymo technologijomis. Joms aptarnauti buvo priimti kvalifikuoti, aukštuosius mokslus baigę specialistai.

2010 metais buvo atsisakyta labai nuostolingos tvenkininės žuvininkystės. Poskyryje išliko tik lašišų ir šlakių veisimo ir auginimo cechai, kuriuose kasmet išauginama ir išleidžiama į vidaus vandenį iki 0,5 mln. vnt. šių žuvų. Pastaraisiais metais pradėta daugiau veisti ir margųjų upėtakių bei kiršlių.

Lašišos perkėlimas į reproduktorių laikymo baseiną

Šlakiai

Poskyrių projekto įgyvendinimo laikotarpiu Žeimenos poskyryje lankėsi nepaprastasis ir įgaliotasis Izraelio Valstybės ambasadorius, Jo ekscelencija Amiras Maimonas (Amir Maimon). Vizito tikslas – susipažinti su Švenčionių rajonu, rajono vietos pramone, žuvininkystės ir kitais verslais, taip pat užmegzti bendradarbiavimo ryšius. Svečias buvo supažindintas su Lietuvoje vykdomos žuvininkystės politikos įgyvendinimo ypatumais, su Žeimenos poskyrio vykdomomis

veiklomis, papasakota apie lašišinių žuvų veisimo ypatumus bei apie tai, kaip Europos Sąjungos teikiama parama žuvininkystei padeda efektyviau siekti užsibrėžtų tikslų.

Nepaprastojo ir įgaliotojo Izraelio Valstybės ambasadoriaus, Jo ekselencijos Amiro Maimono (pirmoje nuotraukoje – iš kairės pirmas, antroje nuotraukoje – iš kairės antras) vizitas Žuvivaisos skyriaus Žeimenos poskyryje

Poskyrių projekto nauda

Nuo 2013 metų poskyryje įgyvendintos projekto veiklos:

1. Įrengtas papildomas vandens gręžinys, kuris saugo abu cechus nuo galimų vandens tiekimo sutrikimų avarijos atveju.
2. Šlakių ceche įrengta apžvalgos ir baseinų aptarnavimo aikštelė, kuri palengvina žuvis auginančių darbuotojų darbą.
3. Lašišų ir šlakių cechuose sumontuota daugiau automatinių šėryklų, pakeistos esamų automatinių šėryklų dalys, todėl ne tik palengvėjo šėrikų darbas, bet ir žuvis labiau apsaugotos, kad nepriprastų prie žmonių natūralioje aplinkoje. Įsigyti ir modernūs žuvų auginimo baseinai.
4. Modernizuota cechuose esanti vandens vėsinimo geoterminė sistema – daug greičiau atvėsinamas vanduo, dvigubai sumažėjo vandens poreikis.

Modernizuoti Žeimenos poskyrio lašišų ir šlakių cechai

Poskyrio veikla

Žeimenos poskyryje dirba 19 darbuotojų. Naršinant lašišas ir šlakius vieną kartą per metus čia išveisiama daugiausia 600 000 ikrų, t. y. po 300 000 ikrų kiekviename šlakių ir lašių ceche. Ikrai imami tik iš natūralioje gamtoje pagamamų reproduktorių, kurie po išnaršinimo vėl paleidžiami į upę, kurioje buvo sugauti. Iki šiol be pagrindinių šaltamėgių žuvų – lašių ir šlakių, buvo veisiami ir auginami margieji upėtakiai ir kiršliai. Kasmet į respublikos upes išleidžiama iki 500 000 vnt. šlakių ir lašių: 450 000 vnt. jauniklių ir apie 50 000 vnt. rituolių – maždaug per pusę pagal rūšis. Nuo cechų veiklos pradžios per 15 metų jau išleista beveik 2 mln. įvairaus amžiaus (jauniklių, metinukų, rituolių) lašių ir daugiau kaip 2,5 mln. šlakių. Sėkmingą lašišinių žuvų išteklių atstatymą įrodo faktas, kad tiek lašiša, tiek šlakis yra išbraukti iš Raudonosios knygos ir jų populiacijos toliau auga.

Pasirinkimą veisti šaltamėges lašišines žuvis apsprendžia tam pritaikyta ir abiejuose cechuose įrengta uždaroji vandens apytakos sistema (URS) su vandens atšaldymo technologija.

Naudojami atvežtiniai (daugiausia skandinaviški) plėšrioms žuvims skirti pašarai.

Lašišinių žuvų ikrų naršinimo proceso pradžia

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS RUSNĖS POSKYRIS

Žuvų inkubavimo cechas buvo pastatytas 1958 m. žiobriams bei lašišinėms žuvims naršinti. Vakarų Lietuvoje tai buvo vienintelis dirbtinio žuvų veisimo cechas. Ši vieta tam itin tinkama, nes aplinkui vilnija Kuršių marių, Nemuno, Atmatos, Skirvytės vandenys. Po Nepriklausomybės paskelbimo Rusnės poskyriui atitekęs cechas atrodė prastai. Sutrūkinėję radiatoriai, išdaužyti langai, gruntiniu vandeniu apsemta siurblynė, vienas didelis cechas, kuriame be 15 vnt. penkių metrų ilgio vonių ir inkubacinio Veisų stovo daugiau nieko ir nebuvo. Iki 1995 m. poskyris priklausė Aplinkos ministerijai, o nuo 1997 m. buvo prijungtas prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos.

Rusnės poskyryje 2007 m. europinėmis lėšomis buvo įrengta viena uždaroji vandens apytakos sistema, iš kurios vėliau buvo įrengti du cechai, kuriuose pirmą kartą pradėtas ne tik žuvų naršinimas, bet ir žuvų jauniklių paauginimas.

Poskyrių projekto nauda

Poskyrių projekto lėšomis buvo finansuojamas paprastasis šio poskyrio gamybos cecho remontas, apšiltintas viso pastato stogas. Po šių darbų buvo pastebėta, kad tapo paprasčiau palaikyti optimalią +16–18 °C temperatūrą cecho patalpose, sumažėjo elektros energijos sąnaudos. Vietoj garažo ir sandėlio įrengta 114,98 m² eršketų reproduktorių auginimo linija, sumontuota moderniausia žuvų veisimo technologinė įranga. Šiuo metu dviejuose 10 m³ baseinuose jau auginama 25 vnt. apie 3,5 kg svorio aštriašnių eršketų. Rekonstruota sulūžusi vandens šalinimo ir kanalizavimo iš cechų sistema su nuosėdų surinktuvu – susikaupusi pašarų ir išmatų koncentracija yra išvežama pagal aplinkosauginius reikalavimus. Pastatytas sandėlis-garažas ūkiniams įrankiams, įrangai ir transportui laikyti.

Šiuo metu inkubacinis cechas (3 paauginimo linijos su bendru 53 m³ naudingą vandens tūriu) yra išnaudotas visu 100 proc. ir net daugiau, nes starių paauginimo linijos projektinis pajėgumas yra 750 tūkst. vnt., o išauginama 940 tūkst. vnt. žuvų.

Rusnės poskyris prieš paprastojo remonto darbus

Rusnės poskyrio žuvų veisimo cechas po paprastojo remonto darbų

Poskyrio veikla

Poskyryje veisiamos ir auginamos šios žuvis:

1. Starkiai – apie 940 tūkst. vnt. yra paauginama iki 0p ir išleidžiama į neišnuomotus Lietuvos vandens telkinius, 3–3,5 mln. vnt. – perduodama auginti kitiems poskyriams.
2. Šamai – apie 48 tūkst. vnt.
3. Vėgėlės – apie 3 mln. 0p vnt.
4. Aštriašnipiai eršketai – apie 8 tūkst. vnt. trijų–keturių savaičių amžiaus šių žuvų yra perduodama kitiems poskyriams toliau auginti. Spalio antroje pusėje apie 12 tūkst. vnt. aštriašnipių eršketų šiųmetukų įveisiami į Neris ir Šventosios upes, dar apie 2 tūkst. vnt. yra auginami iki kitų metų gegužės mėnesio, kol pasiekę apie 480–520 g svorį yra išleidžiami į tas pačias upes.

Poskyryje veisiamos žuvis

Starkis

Aštriašnipiai eršketai

Šamas

Būsiami aštriašnipių eršketų reproduktoriai

VIDAUS VANDENŲ IR AKVAKULTŪROS SKYRIAUS ŠILAVOTO POSKYRIS

1967 m. buvo pradėtas statyti specializuotas karpių veislinis-selekcinis ūkis Prienų rajone. Pradėjus eksploatuoti tvenkinius nuo 1972–1973 m. Šilavote kryptingai vykdomi karpių selekcijos darbai. Selekcijos tikslas – sukurti perspektyvią karpių veislę, kuri pasižymėtų gero mis augimo savybėmis, būtų gyvybinga, produktyvi, gražaus eksterjero ir būtų tinkama efektyviai veisti Lietuvoje, t. y. prisitaikusi prie vietos klimato, atspari ligoms. Labai svarbūs selekcijos uždaviniai – spartinti žuvų augimą jaunesniame amžiuje, gerinti maistines jų savybes, mažinti žvynuotumą ir galvos dydį ir pan.

Dirbant šia linkme Šilavoto poskyryje sukurta nauja karpių veislė veislinis Šilavoto karpis, kuri Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 3D-138 pripažinta savarankiška karpių veisle.

Šilavoto poskyryje toliau tęsiamas selekcinis darbas siekiant išsaugoti sukauptą genofondą ir veislinio Šilavoto karpio veislės savybes, įvertinti visų turimų atmainų ir amžiaus grupių karpius pagal jų eksterjero savybes, peržiemojimą ir produktyvumą; atlikti veislinių karpių vislumo savybių palyginamąją analizę, įvertinti jų reakciją į hipofizio injekcijas.

Pirmoji lietuviška karpių veislė – veislinis Šilavoto karpis

Šilavoto poskyris veisliniais karpiais Lietuvos tvenkinių ūkius aprūpina nuo 1977 metų. Vidutiniškai kasmet realizuojama apie tūkstantį reproduktorių. Veislinių Šilavoto karpių įsigijo ir sėkmingai augina 25 tvenkinių ūkiai ir bendrovės iš 14 Lietuvos rajonų, taip pat Latvijos, Baltarusijos ir Lenkijos karpių augintojai. Veisliniai Šilavoto karpiai sudaro penktadalį Lietuvoje parduodamų karpių reproduktorių.

Šilavoto poskyrio darbuotojai suinteresuotiems asmenims teikia konsultacijas karpių auginimo klausimais. Poskyris atlieka ir mokomosios bazės funkcijas rengiant žuvininkystės, hidrotechnikos, veterinarijos specialistus. Šiuo metu yra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Aleksandro Stulginskio universitetu, Lietuvos sveikatos mokslų universitetu bei Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija.

Poskyrių projekto įgyvendinimo laikotarpiu Šilavoto poskyryje lankėsi Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrė Virginija Baltraitienė. Ministrėi buvo aprodytos gamybinės patalpos, pirmos eilės auginimo tvenkiniuose augantys Bubių ir Šilavoto veislės karpiai šiųmetukai, papasakota apie šiuo metu poskyryje vykdomus darbus bei kaip prie jų vykdymo efektyvumo prisidėjo Poskyrių projekto lėšos.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministrėi Virginijai Baltraitienei (viduryje) parodyti Vidaus vandens ir akvakultūros skyriaus Šilavoto poskyrio tvenkiniuose auginami žuvų jaunikliai

Poskyrių projekto nauda

Poskyrių projekto lėšomis Šilavoto poskyryje pakeista žmonių sveikatai kenksminga, vietomis nutrupėjusi, prakiurusi, jau penktąjį dešimtmetį pradėjusi pastatų stogų šiferinių plokščių danga. Keičiant stogų dangą buvo klojamas šiltinamasis sluoksnis, todėl pagerėjo pastato šiluminė varža. Pagrindinės medinės stogo konstrukcijos apsaugotos nuo drėgmės, puvinio, aplinkos poveikio.

Aptverti žiemojimo tvenkiniai, įrengtas apšvietimas. Tvora apsaugo mažuose tvenkiniuose žiemojančias žuvis nuo plėšriųjų gyvūnų ir iš dalies sulaiko žuvialesius paukščius. Labai svarbi ir apsauga nuo brakonierių. Pastebėta, kad, sumontavus tvorą apie tvenkinių teritoriją ir įrengus apšvietimą, sumažėjo žuvų vagysčių iš tvenkinių, patiriama mažiau nuostolių.

Šilavoto poskyris prieš modernizacijos darbus

Šilavoto poskyris po modernizacijos darbų

Šilavoto poskyris po modernizacijos darbų

Įrengtas žiemojimo tvenkinių apšvietimas

VIDAUS VANDENŲ IR AKVAKULTŪROS SKYRIAUS ŽUVŲ LIGŲ IR VANDENS TYRIMŲ POSKYRIS

Auginant žuvis neišvengiamai susiduriama su infekcinių ir invazinių ligų sukėlėjais, nuo kurių žuvis labai kenčia. Minėtus sunkumus žuvis auginantiems Žuvininkystės tarnybos poskyrių specialistams įveikti padeda Vidaus vandenų ir akvakultūros skyriaus Žuvų ligų ir vandens tyrimų poskyrio specialistai.

Poskyris yra atestuotas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (atestavimo pažymėjimo Nr. 10A-104) ir Aplinkos apsaugos agentūros (atestavimo pažymėjimo Nr. Nr.977568).

Ypač svarbus poskyrio hidrobiologinių, hidrocheminių ir biocheminių tyrimų vaidmuo yra ekstremaliais atvejais, kai pažeidžiami žuvų auginimo technologiniai normatyvai bei iškilus kitiems nenumatytiems avariniams antropogeninės ir ūkinės veiklos padariniams, taip pat pavasarį tvenkinius užpildant vandeniu ir rudenį jį išleidžiant į natūralius telkinius.

Poskyrio specialistų atliekami ichtiopatologiniai tyrimai padeda kontroliuoti tvenkinių epizootinę būklę, organizuoti ir vykdyti žuvų ligų profilaktines ir gydymo priemones Žuvininkystės tarnybos tvenkiniuose. Pagrindinis ichtiopatologų tikslas – užtikrinti žuvų ligų profilaktiką, siekiant iki minimumo sumažinti galimus ligų protrūkius, kurie gali pridaryti didelių materialinių nuostolių.

Vidaus vandenų ir akvakultūros skyriaus Žuvų ligų ir vandens tyrimų poskyrio laboratorijos patalpos

Poskyrių projekto nauda

Įgyvendinat Poskyrių projektą Žuvų ligų ir vandens tyrimų poskyryje atnaujinta laboratorinė įranga, įsigyta 1975–1985 m. Nauji prietaisai padeda greičiau ir kokybiškiau atlikti hidrocheminius, hidrobiologinius, biocheminius ir ichtiopatologinius tyrimus, skirtus tvenkininei žuvininkystei. Įsigyta laboratorinė įranga naudojama:

- Traukos spintose atliekami cheminiai vandens ir žuvų biocheminiai tyrimai. Naujos spintos atitinka LST EN 14175 standarto reikalavimus, leidžia užtikrinti darbuotojų darbo saugą, saugo aplinką nuo užteršimo cheminėmis medžiagomis;
- Laboratorinės svarstyklės, skirtos sverti cheminėms medžiagoms, sausai medžiagai, riebalų ir pelenų kiekiui žuvų kūno masėje nustatyti;
- Reguliuojamojo tūrio dozatoriai, skirti dozuoti agresyviems reagentams, koncentruotiems šarmams ir rūgštims;
- Apsisukimų matuoklis, naudojamas centrifugos apsisukimų greičiui patikrinti. Centrifuga naudojama nustatyti chlorofilo „a“ kiekiui;
- Sertifikuoti kalibravimo filtrai, skirti spektrofotometrų darbo vidinei kontrolei, atliekant hidrocheminius ir hidrobiologinius tyrimus;
- Mufelinė krosnis, skirta tiriamajai medžiagai deginti (750°C), nustatant pelenų kiekį žuvų kūno masėje;
- Termostatinės spintos, būtinos atliekant hidrochemines analizes, nustatant biocheminio deguonies sunaudojimą per n parų (BDS7);
- Džiovinimo krosnis, skirta vandenyje skendinčioms medžiagoms nustatyti, cheminiams reagentams ir indams džiovinti;
- Nešiojamasis deguonies matuoklis, skirtas telkinio vandenyje ištirpusiam deguonies kiekiui nustatyti.

Naujai įsigyta laboratorinė įranga padeda užtikrinti atliekamų tyrimų kokybę, leidžia dirbti laikantis geros laboratorinės praktikos principų ir užtikrinti LST EN ISO/IEC 17025 standarto reikalavimus.

Laikantis visų metodinių ir normatyvinių aktų reikalavimų, galima lengviau prognozuoti vandens fizinių ir cheminių parametrų ir pašarinės bazės dinamiką žuvininkystės tvenkiniuose, jų įtaką tolesniam žuvų augimui, žuvų prekiinei kokybei, jų sveikatingumui, neršto eigai, žiemojimo išeišioms, poveikį gamtinei aplinkai ir aplinkos taršą. Visos šios priemonės padeda geriau saugoti ir valdyti žuvininkystės išteklius.

Termostatinė vandens vonelė

Mufelinė krosnelė

Traukos spinta

Autoklavas

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS SIMNO POSKYRIS

Simno žuvivaisos įmonė buvo įkurta 1964 metais kaip sykinių žuvų, daugiausia seliavų, veislynas. Kitais metais pradėti ir lydekų bei karpų veisimo darbai. Pati įmonė prisišliėjusi prie pietinio Simno miestelio pakraščio. Tvenkiniai išsidėstę Kalesninkų kaimo teritorijoje. Įmonės vietovė priklauso Nemuno ir Neries žemupio plynaukštei. Be naršinio cecho poskyryje yra 48 įvairios paskirties tvenkiniai, kurių bendras plotas apima daugiau kaip 112 ha. Priklausomai nuo tvenkinių paskirties skiriasi jų morfometriniai ir biologiniai rodikliai. Kai kurie iš jų skirti žuvisms žiמותi, kiti – reproduktoriams auginti, jaunikliams paauginti bei auginti. Tvenkinius vandeniū aprūpina Spernios upelis, kuris išteka iš Dusios ežero. Tvenkiniai unikalūs tuo, kad visi jie užpildomi savitaka nenaudojant siurblių.

2006–2007 metais atlikti inkubacinio cecho rekonstrukcijos darbai. Įrengta uždaroji vandens apytakos sistema su vandens pašildymu bei mechaniniu ir biologiniu valymu. Vanduo pašildomas iki reikiamos temperatūros ir sterilizuojamas UV filtrais. Vandens kokybę ir visavertiškumą užtikrina automatinis režimu dirbantys nugeležinimo filtrai. Taip paruoštas vanduo grąžinamas į sistemą. Visa ši sistema užtikrina optimalias sąlygas įvairioms žuvisms neršti ir jas auginti.

2011–2015 m. Simno poskyryje buvo veisiamos ir į vandens telkinius išleistos šios pagrindinės žuvų ir vėžių rūšys: 3,6 mln. vėgėlių lervučių ir 13,818 mln. paaugintų jauniklių, daugiau kaip 800 tūkst. vnt. paaugintų starkingų jauniklių, 18 tūkst. plačiažnyplių vėžių lervučių ir 39,65 tūkst. vnt. paaugintų jų jauniklių, 200 tūkst. europinių šamų lervučių ir 321,5 tūkst. vnt. paaugintų jų jauniklių, 165 tūkst. margųjų upėtakių lervučių ir 778,3 tūkst. vnt. paaugintų jų jauniklių, 3,45 mln. seliavų lervučių, 1,85 mln. lydekų lervučių ir 1,11 mln. vnt. paaugintų jų jauniklių, 765 tūkst. sykų lervučių ir 3,356 mln. vnt. paaugintų jų jauniklių. Be šių pagrindinių žuvų ir vėžių rūšių Simno poskyryje veisiami karpiai, karosai, vaivorykštiniai upėtakiai, peledės bei sibiriniai eršketai.

Žuvivaisos skyriaus Simno poskyris

ŽUVIVAISOS SKYRIAUS LAUKYSTOS POSKYRIS

Pastačius Kruonio hidroelektrinę, nebuvo įrengtos žuvų pralaidos į Kauno marias ir Nemuno aukštupį, todėl dėl vandens horizonto svyravimų (50–60 cm per parą) žymiai pablogėjo natūralios žuvų neršto sąlygos. Veisti ir auginti retas nykstančias bei kitas žuvis tam, kad Kauno mariose ir Nemuno upės baseine būtų išsaugota žuvų įvairovė, atkurtos vertingų žuvų atsargos, pavesta Laukystos žuvų veislynui.

Veislyne įrengti tvenkiniai buvo suprojektuoti ir įrengti Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos iniciatyva ir lėšomis dar iki Lietuvai atgaunant Nepriklausomybę (1965–1972) ir veikė per 20 metų. Po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, 1992 metais, Lietuvos Vyriausybė šį veislyną perdavė Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, o 1997 metais – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai. Veislynui suteiktas valstybės įmonės statusas, o 2005 metais VĮ Laukystos žuvų veislynas pertvarkytas į biudžetinę įstaigą.

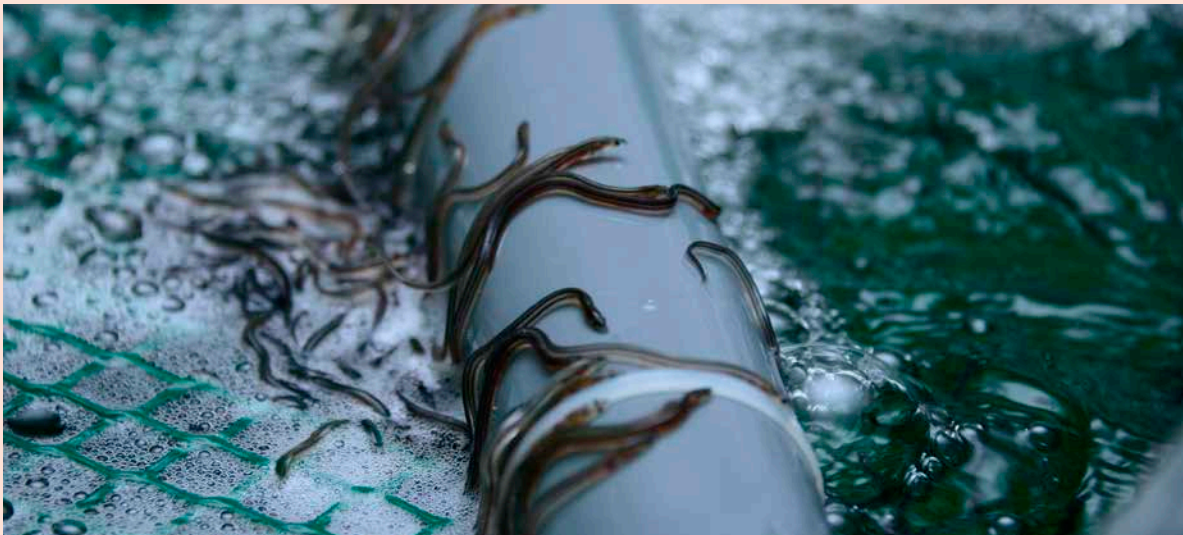
2010 m. Laukystos žuvų veislynas buvo prijungtas prie Žuvininkystės tarnybos (pakeistas pavadinimas – Žuvivaisos skyriaus Laukystos poskyris). Laukystos poskyris yra įsikūręs strategiškai patogioje ir patrauklioje vietoje – pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Kauno, Kaišiadorių r. savivaldybės Žaslių seniūnijos Mančiūnų kaime. Šio poskyrio tvenkiniai apima 130 ha plotą, į tvenkinius kokybiškas vanduo tiekiamas savitaka. Žuvų augintojai iš visos Lietuvos čia atvyksta įsigyti vertingų žuvų jauniklių: karpų, amūrų, karosų, lydekų, plačiakakčių, sterkių, lynų.

2011–2015 metais Laukystos poskyryje išnaršinta ir suleista į vandens telkinius 1,85 mln. lervučių ir 900 tūkst. vnt. paaugintų lydekų jauniklių ir 1,65 mln. paaugintų starkių jauniklių.

Žuvivaisos skyriaus Laukystos poskyryje 2011–2015 metais įgyvendintas projektas „Europinių ungurių išteklių valdymo plano įgyvendinimas Lietuvoje“. Šio projekto įgyvendinimo metu buvo atkuriami nykstantys europinių ungurių ištekliai, taip prisidedant prie aplinkos apsaugos priemonių ir natūralių vandens išteklių atstatymo. Poskyris 2013 metais pritaikytas europiniams unguriams karantinuoti ir perlaikyti iki paleidimo į vandens telkinius. Po perlaikymo unguriai yra įžūvinami į Lietuvos valstybinės reikšmės vandens telkinius.

2013 m. Laukystos poskyris pritaikytas europiniams unguriams perlaikyti ir karantinuoti

2011–2012 m. Žuvininkystės tarnyba įsigijo 574 tūkst. vnt. paaugintų europinių ungurių jauniklių ir juos iš karto įveisė į Lietuvos vandens telkinius. 2013 m. dalis europinių ungurių buvo paauginti Laukystos poskyryje ir išleisti į ežerus, kita dalis – 1,197 mln. vnt. stiklinės stadijos ungurių buvo įveisti iš karto juos įsigijus. Nuo 2014 metų į ežerus įžuvinami tik paauginti ungurių jaunikiai. 2014 m. į vandens telkinius įleista 380,5 tūkst. europinių ungurių jauniklių, o 2015 m. – net 449,4 tūkst. vnt.

Stiklinės stadijos europiniai unguriai
maitinasi menkių ikrais

Ungurių paleidimas į
vandens telkinį

Projektą „Investicijos į Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Žuvivaisos skyriaus bei Vidaus vandenų ir akvakultūros skyriaus poskyrius, skatinant geresnį žuvininkystės išteklių išsaugojimą“ Nr. 3KOL3-0-12-01 įgyvendina Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos. Projektas parengtas pagal Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos trečiosios prioritetinės krypties „Bendro intereso priemonės“ priemonės „Kolektyviniai veiksmai“ veiklos sritį „Parama bendro intereso priemonėms“. Projekto įgyvendinimo trukmė 2013–2015 m. Bendra projekto vertė 1,98 mln. Eur.

ŽUVININKYSTĖS TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

Informaciją teikė
Žuvininkystės tarnyba
prie Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministerijos

Tiražas 250 vnt.

2015, Vilnius